

Luonnos Arkistoinnin suunnittelu tiedonhallintamallin avulla - ohjeeksi

Johdanto

Tänä vuonna voimaan tulleen arkistointilain (529/2026) mukaan arkistoinnin suunnittelu tapahtuu osana viranomaisen tiedonhallintaa. Suunnittelun keskeinen työväline on julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019, jatkossa tiedonhallintalaki) mukainen tiedonhallintamalli (5§). Kansallisarkisto on tuottanut arkistoinnin asiantuntijaviranomaisena ohjeluoituksen, joka tarjoaa julkishallinnon toimijoille yhtenäiset periaatteet arkistoinnin suunnitteluun ja hallintaan tiedonhallintamallin avulla.

Tausta

Lainsäädäntöuudistukset ja julkishallinnon toimintaympäristön muutokset edellyttävät arkistoinnin suunnittelua koskevan ohjeistuksen kehittämistä. Merkittävimpiä muutoksia ovat tiedonhallinnan digitalisoituminen sekä arkistointilain (529/2026) voimaantulo 1.7.2026. Uusi arkistointilaki ei tunne aiemmin käytössä ollutta arkistonmuodostussuunnitelmaa, vaan jatkossa arkistoinnin suunnittelun apuvälineenä on tarkoituksenmukaisinta käyttää tiedonhallintamallia.

Tiedonhallintamallin sisällöstä on säädetty tiedonhallintalaissa, ja jo sellaisena tiedonhallintamalli tarjoaa keskeiset arkistoinnin suunnittelussa tarpeelliset elementit: tiedot toimintaprosesseista, tietovarannoista, keskeisistä tietoryhmistä, tietoaineistojen arkistoinnista, tietojärjestelmistä sekä myös arkistointia tukevista tietoturvaluustoimenpiteistä. Arkistoinnin hallittu toteuttaminen edellyttää näiden elementtien jäsentelyä sekä suunnitelmallista elinkaaren hallintaa.

Tavoitteet

- Tavoitteena on tukea julkishallinnon toimijoita arkistoinnin suunnittelussa.
- Havainnollistaa ja konkretisoida keinoja, joilla tiedonhallintamallia voidaan kehittää arkistointia tukeväksi työkaluksi.

- Esittää käytännön ratkaisuja tietoaaineistojen elinkaaren hallintaan ja arkistoinnin toteuttamiseen.
- Esittää käytännön ratkaisuja arkistosiirtojen hallintaan.

Rajaukset

Ohje ei käsittele asiantkäsittelyä, teknisiä pitkäaikaissäilytysratkaisuja, tiedostomuotoja, arkistoinnin toteuttamista tietojärjestelmissä, toimintaprosessien teknistä mallintamista tai tiedonhallintamallin tietoturvaa koskevia osuuksia. Näitä aiheita sivutaan siltä osin kuin se ohjeen tai arkistoinnin kannalta on tarpeen.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla Lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoja voivat antaa muutkin kuin jakelussa mainitut. Lausuntoja ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai kirjeitse. Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan Lausuntopalvelu.fi:ssä.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua Lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämisestä löytyvät Lausuntopalvelu.fi:n sivuilta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@om.fi.

Aikataulu

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 12.10.2026.

Valmistelijat

Lisätietoja lausuntopyynnöstä antaa Kansallisarkiston informaatio-ohjauspalvelu (viranomaisohjaus@kansallisarkisto.fi).

Liitteet:

[Luonnos Arkistoinnin suunnittelu tiedonhallintamallin avulla -ohjeeksi.pdf](#)

Jakelu:

Aalto yliopisto
Akaa

Alajärvi
Alavieska
Alavus
Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry
Arkistoyhdistys – Arkivföreningen ry
Asikkala
Askola
Aura
Centria ammattikorkeakoulu
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Digi- ja väestötietovirasto
Eduskunta
Eläketurvakeskus
Eläketurvakeskus
Energiavirasto
Enonkoski
Enontekiö
Espoo
Etelä-Karjala
Etelä-Karjalan käräjäoikeus
Etelä-Pohjanmaa
Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeus
Etelä-Savo
Etelä-Savon käräjäoikeus
Eura
Eurajoki
Evijärvi
Forssa
Geologian tutkimuskeskus
Haaga-Helia ammattikorkeakoulu
Haapajärvi
Haapavesi
Hailuoto
Halsua
Hamina
Hankasalmi
Hanko
Harjavalta
Hartola
Hattula
Hausjärvi
Heinola
Heinävesi
Helsingin eurooppalainen koulu
Helsingin hallinto-oikeus
Helsingin hovioikeus
Helsingin käräjäoikeus
Helsingin ranskalais-suomalainen koulu
Helsingin yliopisto
Helsinki
Hirvensalmi

Hollola
Honkajoki
Huittinen
Humanistinen ammattikorkeakoulu
Humppila
Huoltovarmuuskeskus
Hyrynsalmi
Hyvinkää
Hämeen ammattikorkeakoulu
Hämeenkyrö
Hämeenlinna
Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Hätäkeskuslaitos
Ii
Iisalmi
Iitti
Ikaalinen
Ilmajoki
Ilmatieteenlaitos
Ilmomantsi
Imatra
Inari
Inkoo
Innovaatiorahoituskeskus Business Finland
Isojoki
Isokyrö
Itä-Suomen hallinto-oikeus
Itä-Suomen hovioikeus
Itä-Suomen yliopisto
Itä-Uudenmaan käräjäoikeus
Itä-Uusimaa
Janakkala
Joensuu
Jokioinen
Joroinen
Joutsa
Julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunta
Juuka
Juupajoki
Juva
Jyväskylä
Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Jyväskylän yliopisto
Jämsä
Järvenpää
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu
Kaarina
Kaavi
Kainuu
Kainuun käräjäoikeus
Kajaani

Kajaanin ammattikorkeakoulu
Kalajoki
Kangasala
Kangasniemi
Kankaanpää
Kannonkoski
Kannus
Kansallisgalleria
Kansalliskirjasto
Kansan Arkisto
Kansaneläkelaitos
Kanta-Häme
Kanta-Hämeen käräjäoikeus
Karelia-ammattikorkeakoulu
Karijoki
Karkkila
Karstula
Karvia
Kaskinen
Kauhajoki
Kauhava
Kauniainen
Kaustinen
Kemi
Kemijärvi
Keminmaa
Kemiönsaari
Kempele
Kerava
Keski-Pohjanmaa
Keski-Suomen käräjäoikeus
Keski-Suomi
Keski-Uusimaa
Keskustan ja maaseudun arkisto
Keuruu
Kihniö
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Kinnula
Kirkkohallitus
Kirkkonummi
Kirkon palvelukeskus, kirkollishallitus
Kitee
Kittilä
Kiuruvesi
Kivijärvi
Kokemäki
Kokkola
Kolari
Konnevesi
Kontiolahti
Korkein hallinto-oikeus

Korkein oikeus
Korsnäs
Koski TL
Kotka
Kouvola
Kriisinhallintakeskus
Kristiinankaupunki
Kruunupyy
Kuhmo
Kuhmoinen
Kuluttajariitalautakunta
Kunnallisarkistoyhdistys ry
Kuntaliitto
Kuopio
Kuortane
Kurikka
Kustavi
Kuusamo
Kymenlaakso
Kymenlaakson käräjäoikeus
Kyyjärvi
Kärkölä
Kärsämäki
Lab-ammattikorkeakoulu
Lahti
Laihia
Laitila
Lapin ammattikorkeakoulu
Lapin käräjäoikeus
Lapin yliopisto
Lapinjärvi
Lapinlahti
Lappajärvi
Lappeenrannan yliopisto
Lappeenranta
Lappi
Lapsiasiainvaltuutetun toimisto
Lapua
Laukaa
Laurea ammattikorkeakoulu
Lemi
Lempäälä
Leppävirta
Lestijärvi
Lieksa
Lieto
Liikearkistoyhdistys ry
Liikenne- ja viestintäministeriö
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
Liminka
Liperi

Lohja
Loimaa
Loppi
Loviisa
Luhanka
Lumijoki
Luonnonvarakeskus
Luoto
Lupa- ja valvontavirasto
Luumäki
Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus
Länsi-Uusimaa
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus
Maa- ja metsätalousministeriö
Maahanmuuttovirasto
Maalahti
Maanmittauslaitos
Maanpuolustuskorkeakoulu
Markkinaoikeus
Marttila
Masku
Merenkulun turvallisuuskeskus
Merijärvi
Merikarvia
Merkki, Helsingin Sanomain Säätiö, arkisto
Metropolia ammattikorkeakoulu
Metsähallitus
Miehikkälä
Mikkeli
Muhos
Multia
Muonio
Museovirasto
Musiikkiarkisto
Mustasaari
Muurame
Mynämäki
Myrskylä
Mäntsälä
Mänttä-Vilppula
Mäntyharju
Naantali
Nakkila
Niuvanniemen sairaala
Nivala
Nokia
Nousiainen
Nurmes
Nurmijärvi
Närpiö
Oikeuskanslerinvirasto

Oikeusministeriö
Oikeuspalveluvirasto
Oikeusrekisterikeskus
Onnettomuustutkintakeskus
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetushallitus
Opintotuen muutoksenhakulautakunta
Orimattila
Oripää
Orivesi
Oulainen
Oulu
Oulun ammattikorkeakoulu
Oulun käräjäoikeus
Oulun yliopisto
Outokumpu
Padasjoki
Paimio
Paltamo
Parainen
Parikkala
Parkano
Patentti- ja rekisterihallitus
Pedersöre
Pelastusopisto
Pelkosenniemi
Pello
Perho
Pertunmaa
Petäjävesi
Pieksämäki
Pielavesi
Pietarsaari
Pihtipudas
Pirkanmaa
Pirkanmaan käräjäoikeus
Pirkkala
Pohjanmaa
Pohjanmaan käräjäoikeus
Pohjois-Karjala
Pohjois-Karjalan käräjäoikeus
Pohjois-Pohjanmaa
Pohjois-Savo
Pohjois-Savon käräjäoikeus
Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
Poliisihallitus
Polvijärvi
Pomarkku
Pori
Pornainen
Porvarillisen Työn Arkisto

Porvoo
Posio
Pudasjärvi
Pukkila
Punkalaidun
Puolanka
Puolustusministeriö
Puumala
Pyhtää
Pyhäjoki
Pyhäjärvi
Pyhäntä
Pyhärinta
Päijät-Häme
Päijät-Hämeen käräjäoikeus
Pälkäne
Pääesikunta
Pöytyä
Raahe
Raasepori
Rahoitusvakaustavirasto
Raisio
Rajavartioloituksen esikunta
Rantasalmi
Ranua
Rauma
Rautalampi
Rautavaara
Rautjärvi
Reisjärvi
Riihimäki
Rikosseuraamusalan koulutuskeskus
Rikosseuraamuslaitos
Ristijärvi
Rovaniemen hovioikeus
Rovaniemi
Ruokavirasto
Ruokolahti
Ruovesi
Rusko
Rääkkylä
Saamelaisalueen koulutuskeskus
Saamelaiskäräjät
Saarijärvi
Salla
Salo
Sastamala
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunnan käräjäoikeus
Satakunta
Savitaipale

Savonia ammattikorkeakoulu
Savonlinna
Savukoski
Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Seinäjoki
Senaatti Kiinteistöt
Senaatti-kiinteistöt
Sievi
Siikainen
Siikajoki
Siikalatva
Siilinjärvi
Siirtolaisuusinstituutin arkisto
Simo
Sipoo
Sisäministeriö
Siuntio
Sodankylä
Soini
Somero
Sonkajärvi
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira
Sosiaali- ja terveysministeriö
Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta
Sotkamo
Sulkava
Suojelupoliisi
Suomalaisen Kirjallisuuden Seura (SKS)
Suomalais-venäläinen koulu
Suomen Akatemia
Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkisto ELKA
Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra
Suomen metsäkeskus
Suomen Pankki
Suomen riistakeskus
Suomen Urheiluarkisto (TAHTO)
Suomen ympäristökeskus
Suomussalmi
Suonenjoki
Svenska centralarkivet
Svenska handelshögskolan
Svenska litteratursällskapet i Finland (SLS)
Sysmä
Säkylä
Säteilyturvakeskus
Taide- ja kulttuurivirasto
Taideyliopisto
Taipalsaari
Taivalkoski
Taivassalo
Tammela

Tampere
Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampereen yliopisto
Tasa-arvovaltuutetun toimisto
Tasavallan presidentin kanslia
Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
Tervo
Tervola
Teuva
Tiedon- ja arkistohallinnan ammattiyhdistys ry (TAAY)
Tietoarkisto (FSD)
Tietojohtaminen ry
Tietosuojavaltuutetun toimisto
Tilastokeskus
Tohmajärvi
Toholampi
Toimihenkilöarkisto
Toivakka
Torinio
Tulli
Tuomioistuinvirasto
Turku
Turun ammattikorkeakoulu
Turun hallinto-oikeus
Turun hovioikeus
Turun yliopisto
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
Tuusniemi
Tuusula
Tyrnävä
Työ- ja elinkeinoministeriö
Työllisyys, kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus)
Työllisyysrahasto
Työterveyslaitos
Työtuomioistuin
Työväen Arkisto
Ulkoministeriö
Ulvila
Urho Kekkosen arkisto
Urjala
Utajärvi
Utsjoki
Uurainen
Uusikaupunki
Uuskaarlepyy
Vaala
Vaasa
Vaasan ammattikorkeakoulu
Vaasan hallinto-oikeus
Vaasan hovioikeus

Vaasan yliopisto
Vakuutusosasto
Valkeakoski
Valtakunnansyyttäjän toimisto
Valtakunnanvoudin kanslia
Valtiokonttori
Valtion koulukodit
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus
Valtion talous- ja henkilöstöpalvelukeskus
Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori
Valtion tukeman asuntorakentamisen keskus
Valtioneuvoston kanslia
Valtionvarainministeriö
Vanhan Vaasan sairaala
Vantaa
Vantaa ja Kerava
Varkaus
Varsinais-Suomen käräjäoikeus
Varsinais-Suomi
Vehmaa
Verohallinto
Vesanto
Vesilahti
Veteli
Vieremä
Vihti
Viitasaari
Vimpeli
Virolahti
Virrat
Väylävirasto
Vöyri
Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto
Yksityiset keskusarkistot ry
Ylioppilastutkintolautakunta
Ylitornio
Ylivieska
Ylöjärvi
Ympäristöministeriö
Ypäjä
Yrkeshögskolan Arcada
Yrkeshögskolan Novia
Åbo Akademi
Ähtäri
Äänekoski

Lausunnonantajan lausunto

1. Ovatko ohjeen perusajatus ja sen esittämät tavoitteet mielestänne ymmärrettäviä?

Mitkä kohdat tai tavoitteet ovat erityisen selkeitä?

Mitkä kohdat tai tavoitteet jäävät epäselviksi?

2. Ohjeen lähtökohta on, että arkistointia ja myös siirtoja arkistoon ohjataan ennakoiden tietoaaineistotasolla ja arkistointisäännöillä.

Jos ette kannata lähtökohtaa, miten tavoite eli toistettava ja todennettava arkistointi ja arkistosiirrot voitaisiin mielestänne saavuttaa?

3. Miten hyvin ohje mielestänne tukee tiedon elinkaaren ja arkistoinnin suunnittelua?

Erityisesti: ovatko tietoaaineiston, arkistointisäännön, arkistoerän ja elinkaaritapahtumien roolit ja suhteet riittävän selviä?

Mitkä ovat mielestänne ohjeen tärkeimmät hyödyt arkistoinnin ja elinkaaren suunnittelun näkökulmasta?

4. Miten hyvin ohjeen esittämä malli voidaan sovittaa organisaationne nykyisiin tiedonhallinnan kuvauksiin ja käytäntöihin?

Mitä haasteita tai päällekkäisyyksiä ohjeessa mielestänne on esimerkiksi suhteessa tiedonohjaussuunnitelmiin tai muihin kuvauksiin?

Miten muut kuvaukset voisi huomioida lopullisessa ohjeessa?

5. Miten arvioitte ohjeen tavoitteiden mukaisen tiedon vaatimaa ylläpitoa organisaatiossanne?

Mitkä tiedot olisi mahdollista pitää ajan tasalla helposti ja mitkä muodostaisivat suurimman haasteen?

Mikä osa olisi työläin? Olisiko sen toteuttaminen saatavan hyödyn vuoksi kuitenkin mielestänne perusteltu?

6. Mitä ohjeen toimintatapojen käyttöönotto edellyttäisi teiltä ensimmäisenä vuonna ja mitä sen jälkeen jatkuvasti?

Esimerkiksi työmäärä, osaaminen, ylläpitovastuut?

Millaista tukea ja koulutusta tarvitsette ohjeen esittämän toimintatavan käyttöönottoa varten?

7. Yleiset huomiot ja kehittämis ehdotukset.

Jos ohjetta pitäisi yksinkertaistaa, mistä aloittaisitte?

Jos ette kannata jotakin keskeistä ratkaisua ohjeessa, miten sama tavoite pitäisi mielestänne toteuttaa?

Muut mahdolliset havainnot ja kommentit.

Happonen Päivi
Kansallisarkisto

Hakala Maiju
Kansallisarkisto